Kenden christenen vroeger reïncarnatie?

In Trouw van 8 dec. legt Varamitra een tekst uit de nieuwtestamentische brief van Jakobus uit, omdat de term "rad der geboorte" daar lijkt te zinspelen op de idee van reïncarnatie. Terecht wijst hij erop dat Jakobus 3:6 gaat over het zuiveren van de spraak van alles wat aanzet tot geweld, jaloezie, cynisme en strijd. Dit ideaal komt inderdaad ook voor in het boeddhisme. Maar dat betekent niet dat het "rad der geboorte" in Jakobus 3:6 verwijst naar reïncarnatie. Deze term is waarschijnlijk afkomstig uit het oude Griekse orfisme, en duidde daar op de cyclus van levens die elkaar opvolgen. Maar in de eerste eeuw van de jaartelling, toen de brief van Jakobus is geschreven, werd die uitdrukking allang ook in afgezwakte vorm gebruikt, in de zin van "levensloop". Zo zeggen mensen nu soms: "in een vorig leven was ik leraar" (of iets anders), en dan bedoelen ze: in een vorige fase van mijn leven. Ze verwijzen dan niet naar een vorige incarnatie van hun ziel. Zo slaat de uitdrukking "rad der geboorte" in Jacobus 3:6 op de cyclus van geboorte tot dood, ofwel de levensloop. Als de auteur van die brief iets over reïncarnatie had willen schrijven, dan had hij dat expliciet moeten doen. Maar dat thema komt in de hele brief niet voor, en ook elders niet in het Nieuwe Testament; de teksten die daarvoor zijn aangehaald, kunnen alleen kunstmatig in die zin worden uitgelegd. Vanaf de tweede eeuw zijn er wel gnostici geweest die in reïncarnatie geloofden; zij hebben die Griekse gedachte met hun vorm van gnostisch christendom verbonden. Daarentegen heeft de kerk de opvatting van reïncarnatie altijd afgewezen. Varamitra besluit dat het vroege christendom het fenomeen wedergeboorte heeft gekend. De term "wedergeboorte" duidde in het vroege christendom op de bekering en het beginnen van een nieuw leven als christen. Maar de suggestie dat de vroege christenen in reïncarnatie geloofden, is onjuist.

Riemer Roukema,
hoogleraar Nieuwe Testament aan de Protestantse Theologische Universiteit, Kampen

Trouw, 13 dec. 2007

Geen reïncarnatie

Varamitra legt een tekst uit de nieuwtestamentische brief van Jakobus uit, omdat de term 'rad der geboorte' daar lijkt te zinspelen op de idee van reïncarnatie (*Trouw*, zaterdag). Deze term in Jakobus 3:6 is echter waarschijnlijk afkomstig uit het oude Griekse *orfisme*, en duidde daar op de cyclus van levens die elkaar opvolgen. In de eerste eeuw van de jaartelling, toen de brief van Jakobus is geschreven, werd die uitdrukking allang ook in afgezwakte vorm gebruikt, in de zin van 'levensloop'. Zo zeggen mensen nu soms: 'in een vorig leven was ik leraar' (of iets anders), en dan bedoelen ze: in een vorige fase van mijn leven. Zo slaat de uitdrukking 'rad der geboorte' in Jacobus 3:6 op de cyclus van geboorte tot dood, ofwel de levensloop

Het thema reïncarnatie komt ook elders niet in het Nieuwe Testament voor; de teksten die daarvoor zijn aangehaald, kunnen alleen kunstmatig in die zin worden uitgelegd. Vanaf de tweede eeuw zijn er wel gnostici geweest die in reïncarnatie geloofden; zij hebben die Griekse gedachte met hun vorm van gnostisch christendom verbonden. Daarentegen heeft de kerk de opvatting van reïncarnatie altijd afgewezen. Tenslotte wordt op het fenomeen wedergeboorte gewezen. Die term duidde in het vroege christendom op de bekering en het beginnen van een nieuw leven als christen. Maar de suggestie dat de vroege christenen in reïncarnatie geloofden, is onjuist.

***Riemer Roukema** hoogleraar Protestantse Theologische Universiteit Kampen*